Raadsvoorstel

Raadsnummer:	**2022-074**	Zaaknummer:	**1333899**
Onderwerp:	**Contourennotitie voor het Regionaal Perspectief voor het Landelijk Gebied**		
Korte inhoud:	De Contourennotitie is de beleidsneutrale agenda voor de uitwerking tot het Regionaal Perspectief voor het Landelijk Gebied (RPLG) én voor onze inzet in de gebiedsplannen van de provincies Gelderland en Utrecht m.b.t. onze regio. Met het RPLG beschouwt de regio Foodvalley samen met de regio-gemeenten de verschillende opgaven in onderlinge samenhang, zetten ze lopende ontwikkelingen in het kader van duurzaamheid door en werkt het samen met de regio-gemeenten aan een gezamenlijk toekomstbeeld. Uw raad wordt voorgesteld kennis te nemen van de Contourennotitie van het Regionaal Perspectief Landelijk gebied en daarop geen wensen en bedenkingen in te brengen omdat geen definitieve versie van de Contourennotitie wordt opgeleverd. Het uiteindelijke RPLG komt in een later stadium nog besluitvormend op uw agenda.		

Datum B&W:	4 oktober 2022	Portefeuillehouder:	Heutink - Wenderich

Voorstel

Het college stelt de gemeenteraad voor:
1. kennis te nemen van de Contourennotitie van het Regionaal Perspectief Landelijk Gebied Foodvalley (RPLG);
2. geen wensen en bedenkingen in te brengen op de Contourennotitie van het RPLG.

Inleiding

Op dit moment staat het landelijk gebied overal in Nederland voor grote opgaven: er zijn uitdagingen op het gebied van uitstoot van stikstof en fijnstof, het klimaat verandert en we moeten het landschap en onszelf daaraan aanpassen, er zijn opgaven op gebied van CO2 uitstoot, waterkwaliteit en waterbergend vermogen en ook de biodiversiteit staat onder druk. Daarnaast is er behoefte aan duurzame voedselproductie, meer woningen met bijbehorende voorzieningen en vraagt de energietransitie ruimte. Er is een aanzienlijk opgave op het gebied van ruimtelijke ordening. Alleen leidt de stapeling van grote opgaven tot onzekerheid en complexiteit. Er is dan ook dringend behoefte aan een langjarig perspectief waar velen op kunnen vertrouwen de komende jaren. De opgaven waar we op dit moment voor staan werken per regio in Nederland op verschillende manieren door. Hierdoor is er voor de uitvoering van de landelijke doelen maatwerk nodig.
Het RPLG biedt dit perspectief en de gevraagde maatwerk voor de gemeenten in regio Foodvalley.

Met het RPLG beschouwt de regio Foodvalley samen met de gemeenten de verschillende opgaven in onderlinge samenhang, zetten ze lopende ontwikkelingen in het kader van duurzaamheid door en werkt het samen met de gemeenten aan een gezamenlijk toekomstbeeld.

Vanuit de eerder vastgestelde Strategische Agenda en de Regionale Ruimtelijke Verkenning en met het oog op de noodzakelijke regionale doorwerking van het Nationaal Programma Landelijk Gebied, heeft het algemeen bestuur van regio Foodvalley opdracht gegeven om het Regionaal Perspectief voor het Landelijk Gebied voor de Regio Foodvalley op te stellen.

De contourennotitie is in het formele proces de eerste stap. Het is de agenda van onze regio Foodvalley voor de uitwerking tot het RPLG én de inzet van regio Foodvalley in de gebiedsplannen van de

provincies Gelderland en Utrecht m.b.t. onze regio. De Contourennotitie is daarmee de inhoudelijke aanzet voor een structurele samenwerking en wisselwerking met beide provincies gedurende het opstellen van de gebiedsplannen die zij uiterlijk 1 juli 2023 bij het rijk moeten indienen. Voor de Provincie Gelderland is dat het Veluwe Arrangement (VA) en voor de Provincie Utrecht is dat het Uitvoeringsprogramma Landelijk gebied (ULG). Er wordt in onderlinge samenwerking gezocht naar de scope en het detailniveau van de op te leveren producten van de provincies, de regio en het waterschap. Het uiteindelijke RPLG is onze regionale vertaling van doelen, kaders en afspraken op basis van de provinciale gebiedsplannen (het VA en het ULG), die uiteindelijk door het rijk worden vastgesteld. Daarbij worden afspraken gemaakt over in te zetten middelen vanuit de provincies.

De uitwerking tot een Regionaal Perspectief vindt grotendeels plaats in de periode september 2022 tot en met het voorjaar van 2023. Eventuele wensen en bedenkingen op de Contourennotitie die door uw raad worden ingebracht, worden in deze periode verwerkt bij de uitwerking van het RPLG.

In de aanloop naar deze Contourennotitie is medio juni 2022 samen met het Landbouwnetwerk Regio Foodvalley een dialoogsessie gehouden met een bredere samenstelling van stakeholders dan alleen het Landbouwnetwerk. In een open gesprek zijn belangen, standpunten en visies onderling gedeeld. De uitkomsten zijn betrokken bij het opstellen van de Contourennotitie en worden betrokken bij het vervolg. Zowel wat betreft het proces als de inhoudelijke uitwerking.

Beoogd effect
Het landelijk gebied een ruimtelijk-economisch-sociaal perspectief te bieden dat past binnen de draagkracht van natuur en milieu.

Argumenten
1.1 Basis van de Contourennotitie zijn de reeds door uw raad gestelde kaders
Een belangrijke basis voor de doelen en opgaven voor de Contourennotitie is de Strategische Agenda 2020-2025 die op 15 oktober 2020 door uw raad is vastgesteld. Daarnaast geeft de Regionale Ruimtelijke Verkenning, die op 14 oktober 2021 door uw raad is vastgesteld, uitgangspunten voor de Contourennotitie. De gemeente Nijkerk heeft op 14 oktober 2021 de verstedelijkingsstrategie, gelijktijdig met het Ontwikkelbeeld regio Amersfoort en de RRV (Regionale Ruimtelijk Verkenning) geamendeerd vastgesteld. De strekking van het amendement is dat het college van B&W bij het opstellen van een verstedelijkingsakkoord en bij de nadere uitwerking daarvan het Nijkerks omgevingsbeleid als kader zal hanteren, in het bijzonder de in ontwikkeling zijnde omgevingsvisie 2040 en de Mobiliteitsvisie.

Bovenstaand genoemde is het kader waarbinnen het RPLG wordt uitgewerkt.

1.2 Urgentie op inhoud en proces
Het instemmen met de Contourennotitie door alle acht gemeenten van Regio Foodvalley, geeft de gezamenlijke regiogemeenten ambtelijk en bestuurlijk mandaat m.b.t. uitgangspunten voor het verdere proces. Daarmee kunnen de gezamenlijke belangen van onze gemeente(n) worden ingebracht in de samenwerking en afstemming met de provincies Utrecht en Gelderland ten behoeve van de gebiedsprogramma’s die zij op 1 juli 2023 bij het Rijk ingediend moeten hebben.

1.3 Gedeeld belang en inzicht
De opgaven en uitgangspunten die in de Contourennotitie geformuleerd zijn, komen voort uit breed gedeelde inzichten. Enerzijds vanuit de hiervoor genoemde door uw raad vastgestelde kaders en door wetgeving en beleid van de rijksoverheid, provincies en het Waterschap. Anderzijds vanuit de dialoogsessie die in juni 2022 over deze vraagstukken heeft plaatsgevonden met de partners van het Landbouwnetwerk, enkele individuele boeren, het Waterschap en de Natuur- en Milieuverenigingen van Utrecht en Gelderland.

1.4 Samenwerking met regio-gemeenten en stakeholders noodzakelijk
De opgaven zijn groot, complex en grensoverschrijdend, waardoor samenwerking noodzakelijk is. Bovendien hebben we in de gezamenlijkheid van de Regio meer positie in de relatie met de provincies en het rijk.

1.5 Relatie met verstedelijkingsstrategie
Deze contourennotitie is de basis voor het perspectief voor het landelijk gebied. Dit perspectief geeft inhoudelijke onderbouwing om in samenspraak met de Verstedelijkingsstrategie (VSS) ruimtelijke keuzes te maken voor de toekomst van het ruimtegebruik van regio Foodvalley. Vandaar dat het RPLG globaal een vergelijkbaar proces doorloopt (met wensen en bedenkingen) als de VSS.

1.6 Het WUR-onderzoeksrapport 'Landbouwstructuur in regio Foodvalley en gemeenten Bunschoten, Leusden, Putten en Woudenberg' is een eerste stap in het verkrijgen van inzicht in de stand van zaken van onze landbouwsector en is input voor het RPLG
In opdracht van regio Foodvalley heeft Wageningen University & Research (WUR) een landbouwstructuuranalyse uitgevoerd. Dit onderzoeksrapport is terug te vinden in de bijlagen bij dit voorstel. Het bestaat uit het voorzien in een zo actueel mogelijk beeld van structuurkenmerken en sociaal-economische aspecten van de primaire agrarische sector in de regio Foodvalley, aangevuld met de gemeenten Bunschoten, Leusden, Putten en Woudenberg.

Het rapport geeft ook inzicht in ontwikkelingen van de afgelopen jaren. In 2020 waren er 2.000 agrarische bedrijven in het studiegebied, vooral melkvee-, vleeskalveren- en overige graasdierbedrijven. Van de 32.000 ha in het gebied is driekwart grasland. De meeste veestapels lopen afgelopen jaren terug; voor de meeste sectoren is de veebezetting per bedrijf en per ha lager dan het landelijke gemiddelde. Ongeveer 80% van de arbeid wordt binnen het gezin uitgevoerd. Het opvolgingspercentage blijft achter bij landelijk, wel zijn er relatief iets meer jonge ondernemers. Er bevinden zich veel potentiële stoppers boven 55 jaar in het gebied, die een achtste deel cultuurgrond beheren. Een op de tien ondernemers heeft een biologische bedrijfsvoering. Verbredingsactiviteiten nemen verder toe. De analyse is uitgevoerd met de CBS-Landbouwtelling.

Het verder uitwerken van de Contourennotitie naar het RPLG betekent een nauwe samenwerking met de WUR om de juiste data en informatie boven tafel te krijgen – zie daarvoor ook de bijlage 'Onderzoeks- en ontwikkelagenda' bij de Contourennotitie.

1.7 Relatie met de routekaart Energieneutraal Nijkerk 2050
In de Routekaart Energieneutraal Nijkerk 2050 is al vermeld dat de Nijkerkse landbouw een verduurzaamingsopgave heeft. In het nog op te stellen RPLG beschouwen we de verschillende opgaven in onderlinge samenhang, zetten we lopende ontwikkelingen van duurzaamheid door en werken we aan een gezamenlijk toekomstbeeld. Deze Contourennotitie is daarin een eerste stap. Bij het opstellen van het RPLG nemen we de doelen uit de Routekaart Energieneutraal Nijkerk 2050 integraal mee. Dit is met name relevant in de ambitie- en ontwerpfase van het RPLG.

2.1 De Contourennotitie voor het RPLG bevat de beleidsneutrale uitgangspunten voor het opstellen van het RPLG en om die reden behoeven geen wensen en bedenkingen te worden ingebracht
De Contourennotitie herkent de urgentie die nodig is om een éénduidig perspectief voor het landelijk gebied van regio Foodvalley op te stellen. Daarbij wordt uitgegaan van twee essentiële opgaven in het landelijk gebied. Ten eerste, balans in het natuurlijk systeem. Ten tweede, balans in het voedselsysteem ofwel de ontwikkeling naar een gezond en circulair voedselsysteem. Het uiteindelijke RPLG zal zich qua vorm en inhoud moeten voegen binnen de reeds vastgestelde beleidskaders, eerder al genoemd onder argument 1.1.

Kortom, de verschillende opgaven waar we voor staan in het landelijk gebied vragen om een nieuw evenwicht en samenhang in ruimtegebruik en functies. We zoeken de balans tussen economie, ecologie en het sociaal systeem. Het bodem en watersysteem is leidend en mogelijk sturend om tot een nieuw evenwicht en veerkracht te komen. Zodat we klimaatveranderingen kunnen opvangen en blijvend kunnen voorzien in een groene en aantrekkelijke leefomgeving met voldoende en gezonde voedselproductie. Die balans zoeken we vanuit gedeelde waarden die de acht gemeenteraden van de Regio Foodvalley eerder al vaststelden in de Strategische Agenda 2020-20251 en de Regionale Ruimtelijke verkenning (RRV).

2.2 De Contourennotitie kan ter kennis worden aangenomen omdat geen definitieve versie wordt vastgesteld.
De Contourennotitie is op zichzelf een beleidsneutraal document waarin de aanleiding, opgaven en uitgangspunten (voor dit moment) worden herkend. Belangrijk is dan ook om te vermelden dat de Contourennotitie geen definitieve versie zal kennen. Aan de hand van de onderzoeks- en ontwikkelagenda die als bijlage onderdeel is van de Contourennotitie wordt dit uitgewerkt tot daadwerkelijk regionaal beleid, onder de noemer van het RPLG. Tijdens het uitwerken tot RPLG zal steeds worden teruggegrepen naar de Contourennotitie en waar nodig worden aanleiding, opgaven en uitgangspunten geüpdatet. Uw raad wordt op passende wijze door ons college geïnformeerd over de voortgang van het opstellen van het RPLG.

In dit proces is dan ook tijd en ruimte om wensen en bedenkingen vanuit uw raad mee te nemen in het opstellen en uitwerken van de Contourennotitie richting eerste conceptversie in begin 2023. De Contourennotitie is dus geen vaststaand document maar is in ontwikkeling. Immers, bij het uitwerken van de Contourennotitie op basis van de Onderzoeks- en Ontwikkelagenda en de gesprekken met stakeholders zal blijken of de op dit moment herkende aanleiding, opgaven en ontwikkelprincipes relevant blijven – gelet op de voor een vitaal landelijk gebied met een toekomstbestendige voedselproductie, genoemd in onze Strategische Agenda.

Gelet op bovenstaande is het besluitpunt ook niet het vaststellen van de Contourennotitie maar enkel het kennisnemen van. Het uiteindelijke RPLG zal wel besluitvormend op uw agenda komen. De genoemde eerste conceptversie van het RPLG zal naar verwachting begin 2023 ook richting uw raad gaan voor wensen en bedenkingen.

Kanttekeningen
1.1 Contourennotitie heeft op zichzelf geen meetbare en/of directe maatschappelijke effecten, maar vervolgproducten wel
De contourennotitie heeft op zichzelf geen meetbare en/of directe maatschappelijke effecten, omdat het de basis is voor de uitwerking van het perspectief op het landelijk gebied. De beoogde werking is uiteraard dat het richting geeft aan de gezamenlijke uitwerking met de stakeholders.

1.2 Risico's
Het belangrijkste risico wordt gevormd door de politieke en inhoudelijke onzekerheden met betrekking tot de belangrijke opgaven voor het landelijk gebied. Landelijke besluiten hebben potentieel veel invloed op de uitwerking en op de planning, zodat er een reëel risico lijkt te bestaan op vertragingen in de planning.

1.5 Optie om als gemeente zelfstandig aan de slag te gaan
Het is strikt genomen een optie om niet als Regio Foodvalley gezamenlijk een Regionaal Perspectief voor het Landelijk Gebied te maken. Dat heeft de volgende in het oog springende effecten: 1) de toekomst voor het landelijk gebied kan op regioschaal niet gelijkwaardig worden ontwikkeld met de Verstedelijkingsstrategie en de samenhang ontbreekt 2) Iedere gemeente staat er dan alleen voor om de opgaves voor het landelijk gebied het hoofd te bieden en de gesprekken met de provincies te voeren 3)

Als afzonderlijke gemeente hebben we niet de omvang en slagkracht om voldoende gelijkwaardig gesprekspartner te zijn met de provincies en het Rijk.

Financiën
We gaan er vanuit dat we de kosten voor 2022 dekken uit de bestaande budgetten van het programma Landbouwtransitie en Vitaal Platteland, onder de Strategische Agenda. Die keuze leggen we voor aan het Regiobestuur ter besluitvorming, inclusief de keuze om de gereserveerde middelen voor projecten voor 2023 in te zetten voor het RPLG.

Daarnaast, omdat hier sprake is van een grote opgave met veel belangen voor provincie en rijk, zetten we in op cofinanciering door de mede-overheden. Inmiddels is het Regio-kantoor met de provincie Gelderland in gesprek over een minimale bijdrage van €150.000. Wij denken dat dit aansluit bij de verantwoordelijkheid van de provincies om in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied goede plannen te maken en uit te voeren voor Regio Foodvalley, waarmee ook de middelen uit het stikstoffonds worden gealloceerd. Het zal moeten blijken of dat daadwerkelijk gerealiseerd kan worden, maar we stellen voor om daar wel vanuit te gaan. Dat betekent dat voorgesteld wordt om voor 2023 een totaal van (386.000 – 150.000) = € 236.000 euro extra budget als regio-gemeenten bij elkaar te brengen.

Op basis van de (geactualiseerde) verdeelsleutel die gebruikelijk is binnen het programma Landbouw, geldt voor de extra bijdrage van 236.000 euro dat gemeente Nijkerk een bijdrage van € 24.154, bestemd voor het opstellen van het RPLG. Deze financiëring wordt meegenomen bij de 2e bestuursrapportage 2022.

Communicatie
Onlangs, 28 september 2022, is er een informerende bijeenkomst geweest over het RPLG. Tijdens deze bijeenkomst kregen gemeenteraadsleden en statenleden informatie over het RPLG en konden er vragen gesteld worden. In de toekomst zal vanuit Regio Foodvalley op belangrijke momenten een persbericht verstuurd worden.

Onderdeel van de Onderzoeks- en ontwikkelagenda van de Contourennotitie is het betrekken van stakeholders. De Contourennotitie wordt als startdocument voor het contact met stakeholders benut.

Vervolg
Komende maanden wordt gewerkt aan het uitbouwen en uitwerken tot een eerste concept voor het Regionaal Perspectief Landelijk Gebied (RPLG). Voor een goed beeld van de werkzaamheden die nodig zijn voor het uitbouwen en uitwerken verwijzen wij naar de bijlage bij de Contourennotitie – die als bijlage bij dit Raadsvoorstel is te vinden – waarin de onderzoeks- en ontwikkelagenda is gepresenteerd. Globaal bestaat deze agenda uit onderzoeksvragen en uitwerkingsvragen voor ieder van de twee opgaven:

1. Balans in het natuurlijk systeem;
2. Balans in het voedselsysteem – ontwikkeling naar een gezond en circulair voedselsysteem.

De resultaten uit de onderzoeksagenda zijn input voor de ontwikkelagenda en vinden uiteindelijk hun vertaalslag in de ambitie en ontwerpfase – dit leidt tot een eerste concept voor het Regionaal Perspectief Landelijk Gebied (RPLG).

Een eerste concept voor het RPLG wordt in het voorjaar van 2023 aan uw raad voorgelegd voor wensen en bedenkingen. In de loop van 2023 volgt besluitvorming in het Regiobestuur en in de acht gemeenteraden over de vaststelling van het RPLG. De Contourennotitie wordt dan ook niet als zodanig als een zelfstandig document vastgesteld door de gemeenteraden.

De uitwerking die komende periode plaatsvindt, van september 2022 t/m voorjaar 2023, gebeurt samen met relevante stakeholders, zoals het Waterschap, LTO Gelderse Vallei, Natuur en Milieu Gelderland/Utrecht.

Bijlagen
1. Contourennotitie;
2. WUR-onderzoeksrapport ‘Landbouwstructuur in regio Foodvalley en gemeenten Bunschoten, Leusden, Putten en Woudenberg’;

Burgemeester en wethouders van Nijkerk,

de secretaris,	de burgemeester,
de heer D.J. van Huizen	de heer mr. drs. G.D. Renkema

RAADSBESLUIT

Nummer: 2022-074

De raad van de gemeente Nijkerk;

gelezen het collegevoorstel van 4 oktober 2022;

b e s l u i t :

1. kennis te nemen van de Contourennotitie voor het Regionaal Perspectief Landelijk Gebied (RPLG)';
2. geen wensen en bedenkingen in te brengen op de Contourennotitie van het RPLG.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering
van de raad van de gemeente Nijkerk d.d. 24 november 2022,

de griffier, de voorzitter,

mevrouw A.G. VERHOEF-FRANKEN de heer mr. drs. G.D. RENKEMA